

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การแก้ไขปัญหาความยากจนของราษฎร แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีหลักสำคัญที่มุ่งหวังให้ชุมชนมีการผลิตที่เพียงพอ มีกิน มีใช้ มีพอเลี้ยงชีพ โดยจะต้องยึดหลักความสามัคคีและการพึ่งตนเองควบคู่กันไป โดยแบ่งเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ ระดับการผลิตแบบพอเพียง (พึ่งตนเอง) ระดับการรวมพลังในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ (พึ่งพากัน) และระดับการรวมคำกับธุรกิจเอกชน (พึ่งพียงกัน)

กลุ่มตัดเย็บ บ้านดอกแดง ต.สง่าบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ได้มีการรวมกลุ่มสตรีบ้านดอกแดง ในตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นการฝึกทักษะการตัดเย็บและประกอบเป็นอาชีพเสริมหลังจากการทำงาน โดยมีการก่อตั้งครั้งแรกในปี 2547 และได้รับการฝึกอาชีพการตัดเย็บเบื้องต้น จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอดอยสะเก็ด หลักสูตร 70 ชั่วโมง ในปี 2548 ทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจักรอุตสาหกรรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลสง่าบ้าน จำนวน 5 หลัง และในปี 2549 ทางกลุ่มได้รับการฝึกทักษะเพิ่มเติม ทำให้กลุ่มสามารถตัดเย็บและผลิตสินค้าได้หลากหลายมากขึ้น เช่น ผ้าหม่นวม ที่นอนปิกนิก ชุดนอน รองเท้าผ้าใสบ้าน ยาม และถุงของขวัญแบบหู้ว เป็นต้น ซึ่งทางกลุ่มได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายเลข มผช. 597/2547 สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การรวมกลุ่มตัดเย็บ บ้านดอกแดง อยู่ในระดับที่สอง คือ ระดับการรวมพลังในรูปกลุ่ม (ที่สามารถพึ่งพากันได้) อย่างไรก็ตามลักษณะการรวมกลุ่มของกลุ่มสตรีบ้านดอกแดง

ยังรวมตัวกันไม่เหนียวแน่นพอ มีจุดอ่อนในเรื่องการบริหารจัดการที่ยังไม่เป็นระบบ ทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่ม การผลิต การจัดทำบัญชี การตลาด และการสื่อสารทางการตลาด ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง มีศักยภาพในการพัฒนากลุ่มให้มีเข้มแข็งมากขึ้น สามารถเข้าสู่การรวมพลังในรูปของกลุ่ม หากได้รับการส่งเสริมให้กลุ่มมีรูปแบบของการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดโครงสร้างการบริหารงาน การจัดการ การบัญชีและการเงิน การวางแผนการผลิต การตลาด และการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม เสริมหลักการ และแนวคิดทางการบริหารธุรกิจมาประยุกต์ใช้ เพื่อช่วยให้กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง มีการจัดการที่เป็นระบบ มาจัดโครงสร้างการบริหารเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่ม การวิเคราะห์การดำเนินงานเพื่อให้เห็นการไหลของงานอย่างเป็นขั้นตอน สะท้อนถึงวิธีการในการดำเนินงานภายในกลุ่มสมาชิก เพื่อลดความซ้ำซ้อนในกิจกรรมการดำเนินงาน ช่วยลดทอนปัญหาความยากจนในชุมชนจากการมีรายได้เสริมที่ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่ม

สมาชิกมีอยู่ให้เข้าสู่รูปแบบที่เป็นมาตรฐาน รวมทั้งช่วยพัฒนาเครือข่ายของชุมชนในการบริหารจัดการ และเกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มอย่างเข้มแข็งต่อไป

ด้านการผลิต กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงมีแนวโน้มในการพัฒนาที่ดี หากกลุ่มได้รับการส่งเสริมด้านการผลิตและการดำเนินงานที่เหมาะสม จะสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าของสินค้าและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้กลุ่มจะสามารถผลิตสินค้าให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคนั้น กลุ่มจะต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการบริหารการผลิต เช่น การวางแผนการผลิต การพยากรณ์ยอดขาย การวางแผนกำลังการผลิต การวางแผนผังสถานประกอบการ การควบคุมคุณภาพ การบริหารสินค้าคงคลัง และความปลอดภัยในการผลิต ซึ่งจะก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว และมีต้นทุนโดยรวมที่ต่ำลง ตลอดจนพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ด้านการบัญชีและการเงิน กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ยังไม่มีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ไม่สามารถตรวจสอบที่มาและการใช้ไปของเงินได้อย่างชัดเจน หากมีการเสริมสร้างความรู้ทางด้านบัญชีและการเงิน ให้ทราบถึงวิธีการจัดทำบัญชีอย่างง่ายและมีความเหมาะสมกับกลุ่ม จะช่วยทำให้กลุ่มได้มีระบบบัญชีที่ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อกลุ่มจะได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเงินและการจัดทำบัญชี เพื่อที่จะสามารถใช้ข้อมูลด้านบัญชีการเงิน ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ สามารถจัดสรรค่าใช้จ่ายได้อย่างคุ้มค่า มีการลงทุนที่เหมาะสมอย่างมีเหตุผล และก่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงานของกลุ่มอย่างเข้มแข็งและโปร่งใส

ด้านการตลาด กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง มีศักยภาพในการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น หากได้รับการเสริมความรู้พื้นฐานด้านการบริหารการตลาด เพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง เกิดโอกาสในการขยายช่องทางทางการตลาด จากการสร้างกลุ่มเป้าหมายใหม่ ที่มีความต้องการที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจจากการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ รวมถึงการสร้างตราสินค้าให้เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ทั้งนี้ต้องอาศัยความเข้าใจทางการตลาดมาเป็นพื้นฐานในการคิด เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจน และใช้กลยุทธ์ทางการตลาดในการสร้างช่องทางการขายให้เพิ่มมากขึ้น จากเดิมที่เป็นเพียงการผลิตเพื่อส่งให้กับพ่อค้าคนกลางเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีผลกำไรที่ต่ำ หากทางกลุ่มสามารถเพิ่มช่องทางการขายใหม่ ๆ จะเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองให้กับกลุ่มและส่งผลต่อกำไรที่มากขึ้นด้วย อีกทั้งสามารถนำผลกำไรมาบริหารจัดการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็ง สร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการสื่อสารทางการตลาด กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ยังไม่มีเครื่องมือในการสื่อสารทางการตลาดที่ดี หากทางกลุ่มมีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารของสินค้าอย่างเป็นระบบ จะทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ทราบแหล่งผลิต เกิดความเชื่อมั่นในตัวสินค้า รวมทั้งเป็นช่องทางในการขยายตลาดในอนาคต ทั้งนี้กลุ่มจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ

ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มเป้าหมายเดิมและกลุ่มเป้าหมายใหม่ ตลอดจนการสร้างโอกาสทางการตลาดจากการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดในลักษณะต่าง ๆ เช่น การออกร้านตามงานแสดงสินค้าในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นต้น หากกลุ่มมีรูปแบบและเครื่องมือในการสื่อสารทางการตลาดอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพและมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น สามารถสร้างรายได้อย่างยั่งยืนให้แก่กลุ่ม ทำให้มีทุนในการเพิ่มกำลังการผลิต สมาชิกก็จะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งยังช่วยพัฒนาเครือข่ายของชุมชนในการบริหารจัดการและเกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มอย่างเข้มแข็งด้วยการนำแนวคิดทางการบริหารธุรกิจมาประยุกต์ใช้

จากที่กล่าวมา หากทางกลุ่มได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องดังกล่าว โดยอาศัยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม เสริมหลักการ และแนวคิดทางการบริหารธุรกิจมาประยุกต์ใช้ เชื่อว่าจะสามารถสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม จากการสร้างเสริมศักยภาพและความสามารถให้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการจัดการผลิตและการตลาดสินค้าในระดับชุมชน ก่อเกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จากการมีส่วนร่วมของชุมชนและพัฒนานองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ จากการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ผลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาธุรกิจชุมชน จากกระบวนการจัดการตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น ทำให้ชุมชนมีรายได้ที่สูงขึ้นจากการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน

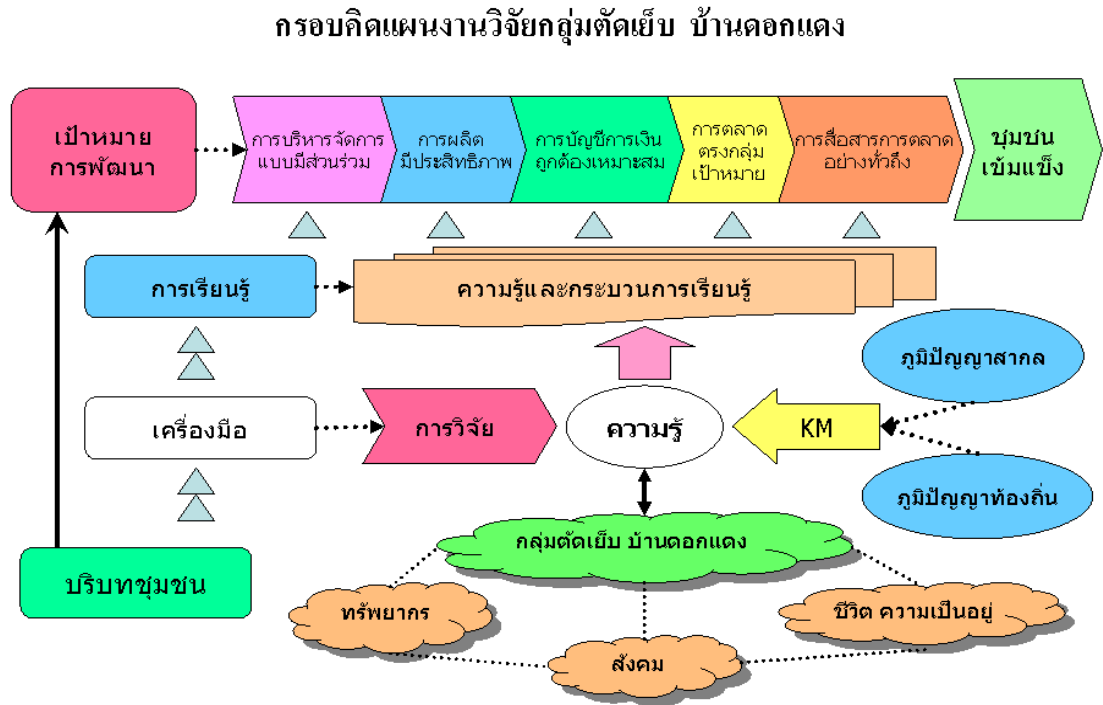
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ รูปแบบ และศักยภาพ ของกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ต.สง่าบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
2. เพื่อใช้การจัดการความรู้พัฒนาธุรกิจชุมชน ต.สง่าบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ. เชียงใหม่
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานเชิงธุรกิจ ของกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ต.สง่าบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัดเย็บ บ้านดอกแดง หมู่ 1 ต.สง่าบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ในเรื่องของการบริหารจัดการและการจัดโครงสร้างของกลุ่มสมาชิก
2. ขอบเขตพื้นที่วิจัย กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง หมู่ 1 ต.สง่าบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
3. ขอบเขตของช่วงเวลาที่วิจัย ตุลาคม 2552 ถึง กันยายน 2553
4. ขอบเขตของประชากรผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย สมาชิกกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง หมู่ 1 ต.สง่าบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดแผนงานวิจัยการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง

จากกรอบแนวคิดแผนงานวิจัยจะมีการดำเนินการในการสำรวจข้อมูลบริบทชุมชน ของกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงในเรื่องของทรัพยากร สังคม และชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ รูปแบบ และศักยภาพ ของกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง เมื่อได้ข้อมูลบริบทชุมชนแล้วผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาวិธีการในการพัฒนา ด้วยกระบวนการทางการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การผลิตที่มีประสิทธิภาพ การบัญชีการเงินที่ถูกต้องเหมาะสม การตลาดที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย และการสื่อสารการตลาดอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดการพัฒนา รูปแบบของการบริหารงานในเชิงธุรกิจของกลุ่ม หากกลุ่มมีการบริหารงานที่ดีในเรื่องที่กล่าวมาก็จะทำให้กลุ่มสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่องและทำความเข้มแข็งในชุมชนเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. การเสริมสร้างความรู้และเทคนิคการบริหารจัดการเชิงธุรกิจที่เหมาะสมกับชุมชน
2. เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มให้ยั่งยืน
3. ได้รูปแบบการพัฒนาธุรกิจชุมชน ในการบริหารงานเชิงธุรกิจที่เหมาะสมกับชุมชน
4. กลุ่มมีความเข้มแข็งในการดำเนินงานร่วมกัน มีการถ่ายทอดความรู้ สร้างความผูกพันที่ดีระหว่างสมาชิก ตลอดจนสร้างความสามัคคีในชุมชน
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาธุรกิจชุมชนและสินค้า OTOP สามารถนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษาไปขยายผลในพื้นที่อื่นได้

ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัย 12 เดือน เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2552 ถึง กันยายน 2553 เพื่อให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยตามแผนการดำเนินงานโครงการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1.1 แผนการดำเนินงานโครงการวิจัย

กิจกรรม	ระยะเวลา											
	พ.ศ. 2552			พ.ศ. 2553								
	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เม.ย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.
1. ศึกษาสภาพ ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม	☒											
2. จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการกลุ่มตัดเย็บ บ้านดอกแดง		☒										
3. ศึกษา สังเกตการณ์ การบริหารจัดการ ของกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง		☒	☒									
4. ติดตามการพัฒนาแบบการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมในโครงการย่อยต่าง ๆ ของกลุ่มตัดเย็บ บ้านดอกแดง อย่างครบวงจร			☒	☒	☒							
5. พิจารณาทบทวน เกี่ยวกับความต้องการในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม					☒							

กิจกรรม	ระยะเวลา											
	พ.ศ. 2552			พ.ศ. 2553								
	ตค	พย	ธค	มค.	กพ	มีค	เม.ย	พค	มิย	กค	สค	กย
6. ปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มในเชิงธุรกิจของกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง					☑	☑	☑					
7. ติดตามประเมินผล การดำเนินงาน ของทุกฝ่าย							☑	☑				
8. สังเคราะห์และถอดบทเรียนการดำเนินโครงการ									☑			
9. เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยสู่ท้องถิ่น										☑		
10. นำเสนอผลการดำเนินโครงการ											☑	
11. จัดทำรายงาน/บทเรียนผลการติดตามประเมินผลโครงการฉบับสมบูรณ์												☑

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับและหน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การวิจัยการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน บนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการการผลิตและการตลาด ตลอดจนการบริหารจัดการกลุ่มในระดับชุมชนที่เหมาะสม เนื่องจากชุมชนมีรายได้น้อย การพัฒนาให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาความยากจน ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพของกลุ่ม โดยอาจจำแนกผลสำเร็จของงานวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. ด้านองค์ความรู้

1.1 บริบทและศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ในการจัดโครงสร้าง และรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งและเหมาะสมกับชุมชน (P)

1.2 สภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ ของกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง (P)

1.3 มีแผนการตลาดที่ตรงกลุ่มเป้าหมายและเป็นแบบอย่างได้ (I)

1.4 เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ (P)

2. ด้านการพัฒนา

2.1 มีการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ทราบความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน และสายการบังคับบัญชา ตลอดจนคำบรรยายลักษณะงานที่เหมาะสมกับกลุ่ม เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ (P)

2.2 มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่มีมาตรฐานและมีมูลค่าเพิ่ม (P)

2.3 มีการพัฒนาวิธีการในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการจัดทำบัญชีของกลุ่มที่ถูกต้องเหมาะสมกับชุมชน (P)

2.4 มีการพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยและทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย (I)

2.5 เกิดการรวมกลุ่มเพื่อเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง (P)

